

Spaart, dat is Mozes en de profeten

Het overschot op de lopende rekening van onze betalingsbalans bedroeg vorig jaar zo'n tien procent van het bbp. De meeste mensen realiseren zich niet dat dit betekent dat we tien procent meer produceerden dan we gebruikten, maar *ESB*-lezers natuurlijk wel. En zo'n groot overschot is nogal wat. Er zijn wel enkele landen met nog aanzienlijk grotere overschotten, maar dat is dan meestal te danken aan een enkel exportproduct, doorgaans energie. Er zijn weinig met ons vergelijkbare landen, of eigenlijk zijn die er helemaal niet, met zo'n groot nationaal spaaroverschot. Anders gezegd: geen volk in de wereld leeft zo onder zijn stand als wij.

Binnen de EU hebben we de *Macroeconomic Imbalances Procedure* afgesproken en volgens de daar geldende regels zouden landen geen grotere overschotten moeten hebben dan zes procent van het bbp. Eerder dit jaar publiceerde de Europese Commissie daarom een rapport over ons overschot. Gelet op het feit dat wij het gestelde maximum ruimschoots overschrijden, vond ik de toon nogal gematigd. Duitsland, dat een overschot heeft van zeven procent van het bbp, werd geconfronteerd met krachtiger geformuleerde aanbevelingen. Enige coulance van de Commissie tegenover ons is wellicht op zijn plaats in verband met onze gasexport die zo'n drie procent van het bbp bedraagt. Daar staat tegenover dat onze totale energiebalans desondanks negatief is. Hoe dan ook, we hebben alles bij elkaar een groot extern overschot. Dat is een probleem, al is het een plezieriger probleem dan een tekort van dergelijke omvang.

Maar we hebben in ons land ook nog wel een paar andere problemen. Zo zijn vriend en vijand het erover eens dat gezinnen te veel bruto-hypotheekschuld hebben. Daarvoor hebben we gelukkig een voor de hand liggende oplossing: we moeten gewoon minder lenen en meer aflossen. Dus weg met aflossingsvrije hypotheekleningen en graag wat vervroegd aflossen. Gewoon een beetje meer sparen dus.

Een ander probleem is de dekkingsgraad van onze pensioenfondsen. Die is de laatste twee jaar weliswaar verbeterd, maar geeft ons nog niet een geruststellend gevoel. Om hier verbetering in te brengen, verhogen we pensioenpremies en verlagen we selectief pensioenrechten. En mochten beleggingsrendementen de dekkingsgraad doen stijgen, dan niet direct

HAN DE JONG

Chief economist bij ABN AMRO

geld weggeven in inflatie-indexatie. Gewoon een kwestie van wat extra sparen.

Dan zijn er de overheidsfinanciën. Het tekort is inmiddels wel onder die vermaledijde drie procent van het bbp gekomen, maar we moeten naar nul. Dat is niet zo heel moeilijk: gewoon een beetje meer sparen.

En dan de banken. De solvabiliteitsratio's zijn de laatste jaren toegenomen, maar velen vinden dat er nog wel wat bij kan. Gewoon een beetje meer sparen dus.

Het zal wel aan mij liggen, maar hoe is het toch mogelijk dat niemand in de gaten lijkt te hebben dat de optelling hiervan helemaal niet klopt. Wat micro-economisch gezien misschien verstandig is, is dat niet altijd macro-economisch. We zijn al spaar-

kampioen en dan willen we nog aanzienlijk meer sparen. Hoe moet het dan met andere landen waarvan we verwachten dat ze leningen aan ons terugbetalen? Hoe moeten die aan het geld komen? En waar moeten we in hemelsnaam met al ons spaargeld heen?

Nu kan de beschreven optelsom nog wel sluitend worden gemaakt als het Nederlandse bedrijfsleven een fors spaartekort zou creëren. Dat zou kunnen door de bedrijfsinvesteringen stevig op te voeren, maar die investeringen bevinden zich helaas al enige tijd op een bedenkelijk laag niveau. Hier is dus wel ruimte voor verbetering. Maar gelet op de omvang van het bestaande nationale spaaroverschot, de voornemens om wat extra te sparen en de absolute omvang van de bedrijfsinvesteringen is dit irrealistisch. De realistisch te verwachten grotere investeringen zullen zonder enige twijfel volstrekt onvoldoende zijn om een wezenlijke verkleining van ons externe overschot te bewerkstelligen.

Mij valt hier vooral de rol van De Nederlandsche Bank op. Die is verantwoordelijk voor toezicht op de hypotheekmarkt, de banken en de pensioenfondsen. Bovendien laat DNB zelden na om de regering te adviseren het begrotingstekort te beperken. Onze centrale bank zet dus aan tot grotere besparingen. Er werken daar veel uitmuntende economen en die zien natuurlijk ook wel dat zij zelf pleiten voor hogere besparingen vanuit een situatie waarin het nationale spaaroverschot al reusachtig is. Het zou fijn zijn als zij eens zou komen met een doorwrochte beschouwing hierover.